

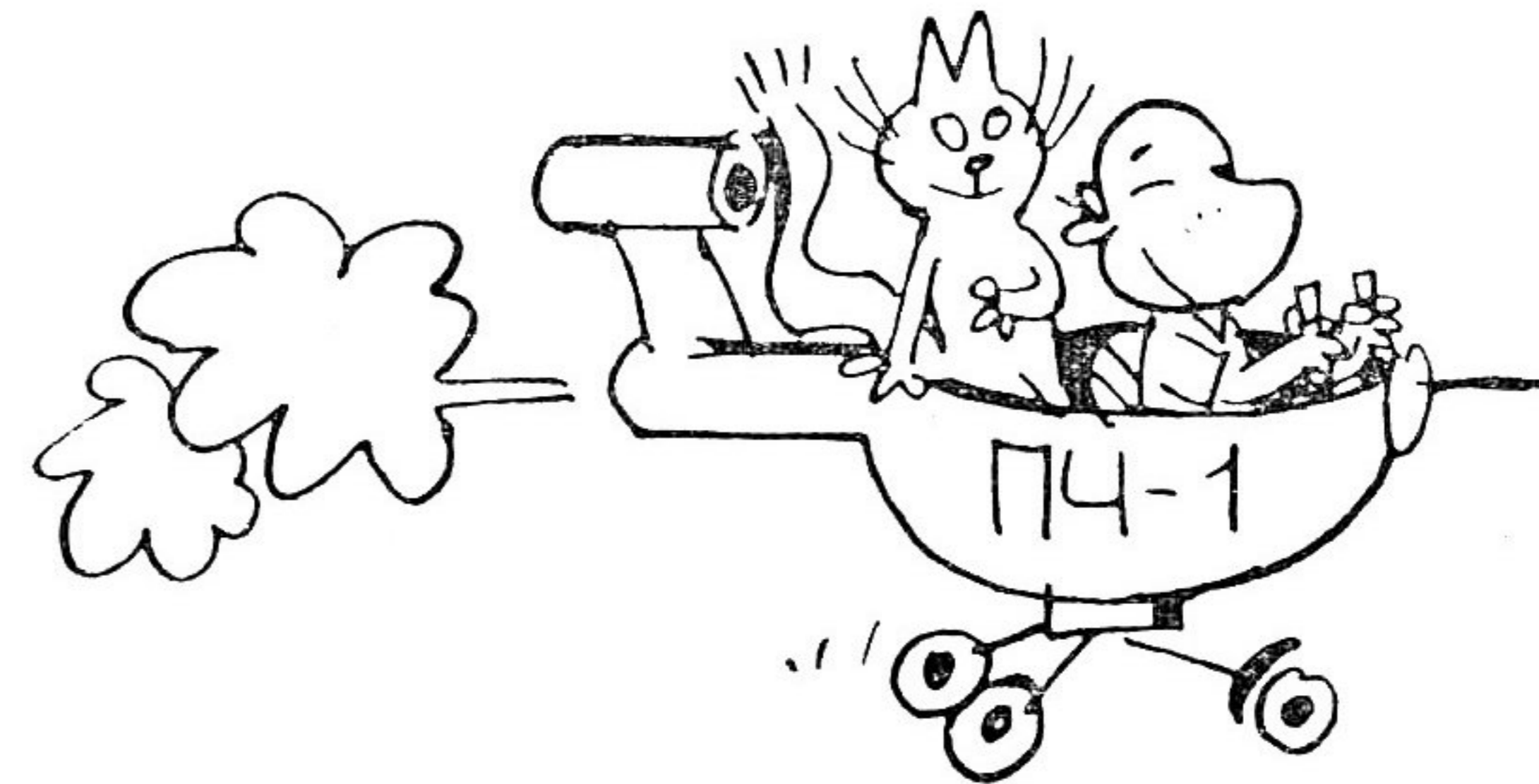

Бібліотека Перця
№141

ПЕРУЄННЯ

ПЧ-1

ПІСЬКА!

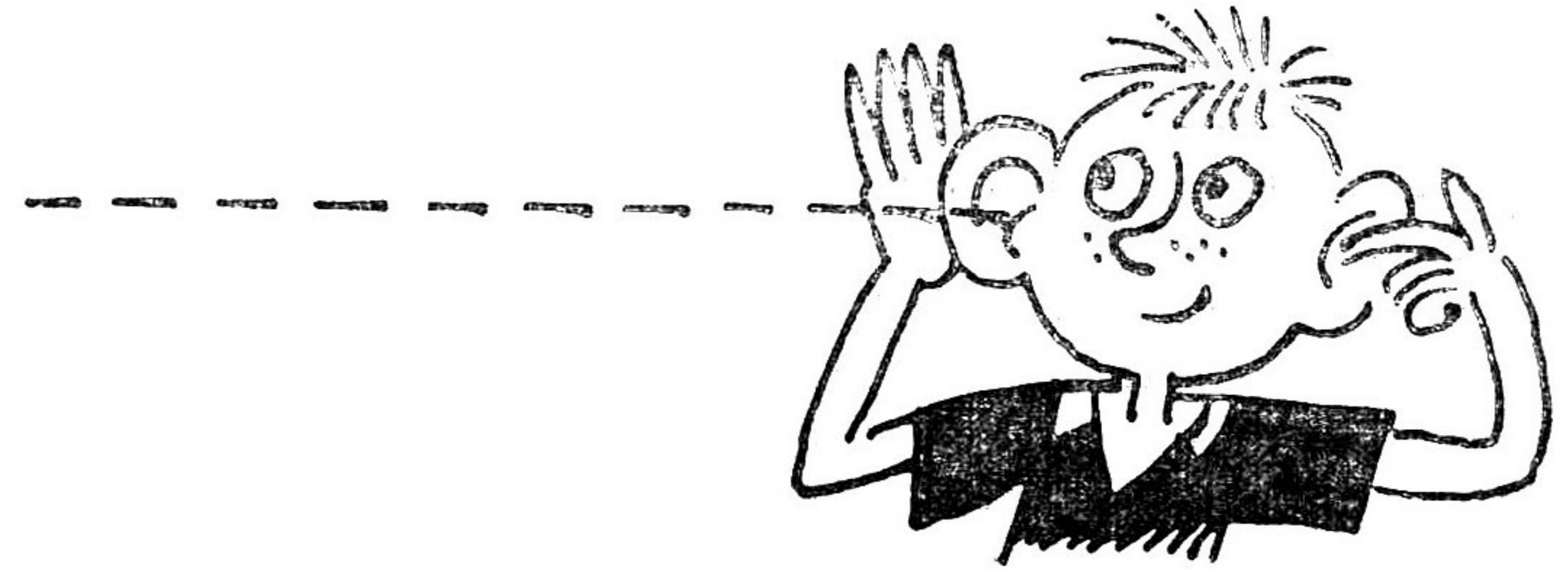
ПЕРЧЕНЯ

(ЗБІРКА ДЛЯ ДІТЕЙ)

ІЛЮСТРАЦІЇ А. ВАСИЛЕНКА

«РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»
1970

ЯК Я НАВЧИВСЯ СЛУХАТИ

Колись давно я був ще не дідусем Грицем, а малим хлопчиком.

Дуже хотілося мені бути чемним і слухняним хлопчиком, але не вмів я тоді старших слухати. Коли мене мама чи тато просили не пустувати, я послухаю їх, трошки посиджу спокійно, але чомусь забуду, про що мене просили, і знову починаю пустувати. Просять мене, бувало, старші допомогти. Хотілося мені їм допомогти, але теж чомусь часто забував про це.

Ніяк не вдавалося мені бути чемним і слухняним хлопчиком.

Аж раз мама сказала: «В тебе, Грицю, що в одне вухо влетить, то другим вилетить».

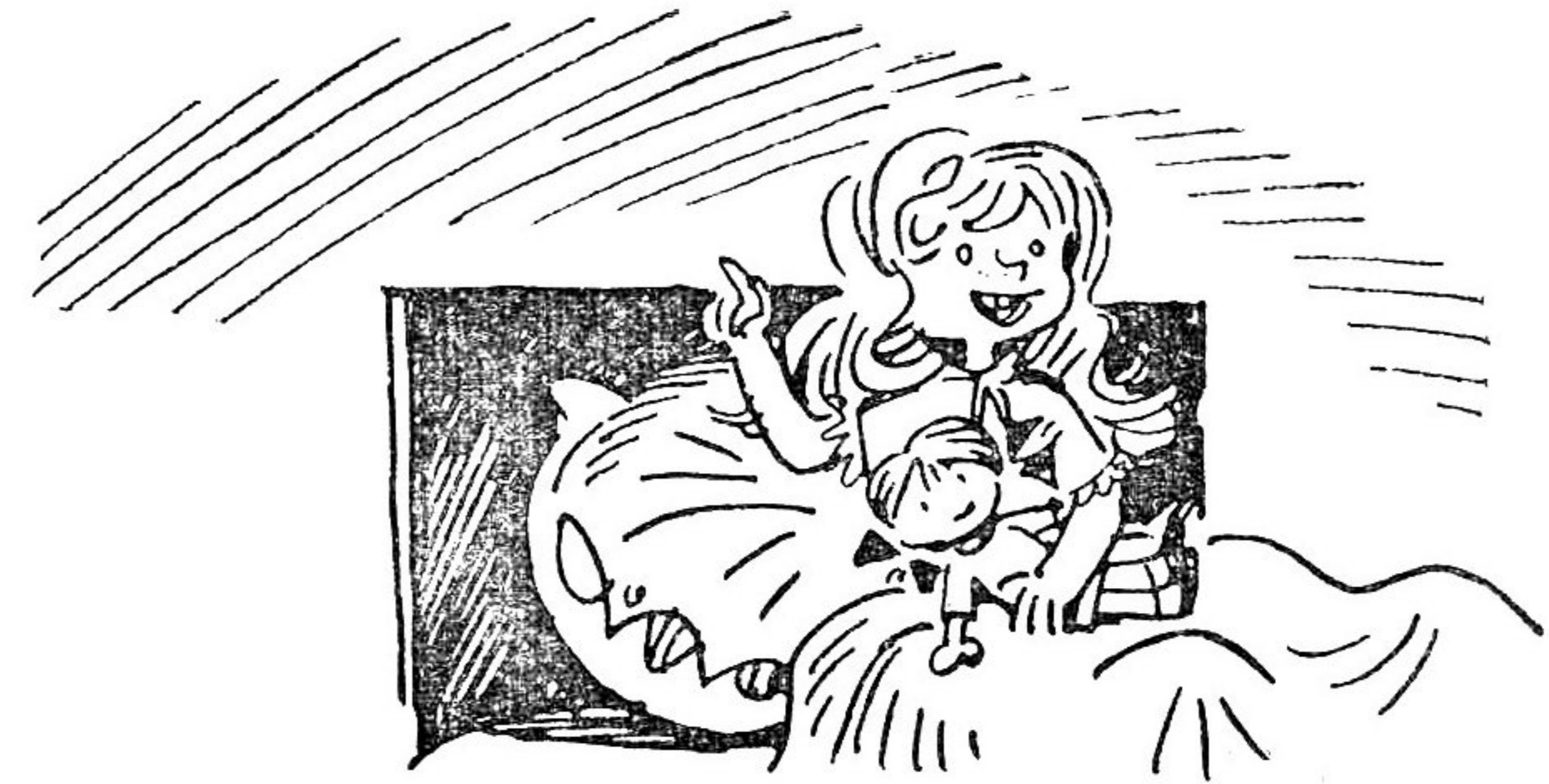
Отоді я догадався, чому мені ніяк не вдається чемним та слухняним стати. З того часу, коли мені щось говорили, я одним вухом уважно слухав, друге пальцем затуляв. Щоб нічого через те вухо не вилетіло.

Отак і навчився старших слухати. І вже завжди робив те, що мене просили. І всі говорили, що я дуже слухняний і гарний хлопчик.

Якщо не вірите — попробуйте самі так робити. Коли вам щось старші говорять, — затуліть пальцем одно вухо, а другим уважно слухайте.

І так робіть до того часу, поки не скажуть, що ви — слухняна, гарна дитина. А тоді вже можна буде й обома вухами слухати. Але теж треба робити це уважно.

К. ДОМАРОВ.

ПРО ЧЕМНІСТЬ

Наталочка підросла і стала добре говорити. Батьки дуже любили Наталочку і все навчали її чогось нового.

Одного вечора мама й каже:

— Іще, Наталочко, привчайся до чемності.

— А як це? — запитала Наталочка.

— Вітайся з людьми, — пояснив татко.

— А як це? — знову запитала Наталочка.

— Кажі старшим і своїм товаришам «Добрий день», — відповіла мама. — Оце лягай спати, а завтра вже почнеш вітатися. Добре?

Наталочка солодко спала всю ніч, а прокинулася разом з усіма.

— Мамко, молочка! — були перші слова Наталочки.

— А чому ж ти не сказала «Добрий день!»?

— Бо ще ранок, а не день, — відповіла Наталочка.

І. ЛЕБІДЬКО.

«МІЙ» І «НЕ МІЙ»

Вові купили великий, красивий м'яч. Одна половинка у м'яча синя, а друга — червона. Як вдариш м'яч, він аж дзвенить. І Вова з своїм м'ячем пішов у двір. Його відразу діти обступили:

— Вово, Вово, ходімо на майданчик у футболу грати!

А Вова м'яча обома руками обхопив і до живота собі притис:

— Мій м'яч! І нікому його не дам!

Розсердились на Вову діти і пішли у жмурки грати. А Вові скучно самому. Тримав він м'яч, тримав, а потім почав із стінкою у футболу грати. Бах м'яча ногою, він об стіну вдариться і до Вови летить.

Так до трьох разів було. А на четвертий раз м'яч не в стіну вдарився, а в шибку. І влетів у чиюсь квартиру. Вибіг двірник, дядько Мартин:

— Чий м'яч?

А в дворі тільки Вова стоїть, заплакати ладен.

— Твій м'яч?

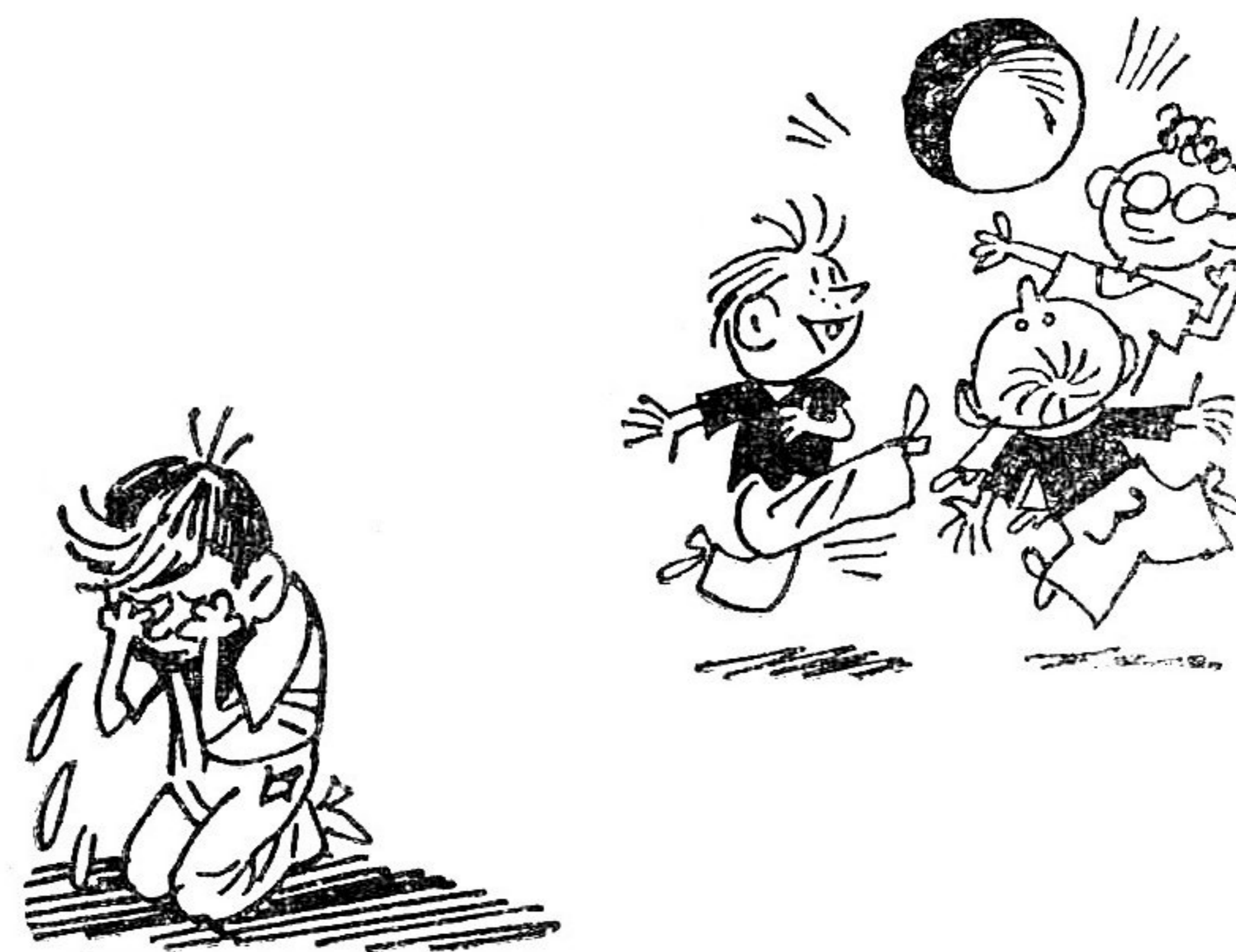
— Ні... не мій.

Вовин тато вийшов:

— Кажеш, не твій? Добре, хай буде не твій. За шибку ми, звичайно, заплатимо, ви, Мартине Івановичу, дайте цього м'ячика дітям, хай граються на майданчику, а тобі, Вово, мабуть у кутку постояти доведеться. Ходім!

От і все,

Дід ЯВТУХ.

Поросятко

У калюжі, коло кладки,
Вуха мило поросятко.
Стерло щітку, змило мило,
Ну, а вуха не помило.

К. ОВЕРЧЕНКО.

А У ДІДА ВАСИЛЯ

А у діда Василя
Гриць — улюблений онук.
Він дідусю наживля
На гачок
Живців на щук.

Як не вловиться нічого,
Дід тоді говорить строго:
— Через тебе це усе
Нам сьогодні не везе!

Ти крутився, носом шморгав,
За штанину себе торгав.
Ех, ходить з таким онуком
Лиш на сміх зубастим щукам!

Як уловиться мала,
Дід говорить:
— Ох-ох-ох!
Ну й погані в нас діла...
Отаку впіймали вдвох!

А як вловиться велика,
Дід від радості хихика:
— Ти, онучку, не лінишь,
— І, як я, ловить учись!

Валентин БИЧКО.

ЯК УПЕРТЕ ОСЛЯ АРИФМЕТИКУ ВИВЧАЛО

Б а й к а

Один Віслюк малий, вухатий,
Надумав арифметику вивчати.
Два тижні батько набиравсь терпіння,
Доводив синові до очманіння,
Що два додати два — чотири буде!
А той Віслюк, хоч зна, як додавать,
Та на своїм стоїть: — Ні, не чотири — п'ять!
Тоді старий згадав осячу вдачу:
Перечити всьому,
І по-інакшому цю вирішив задачу:
— Хай буде п'ять, — кивнув йому.

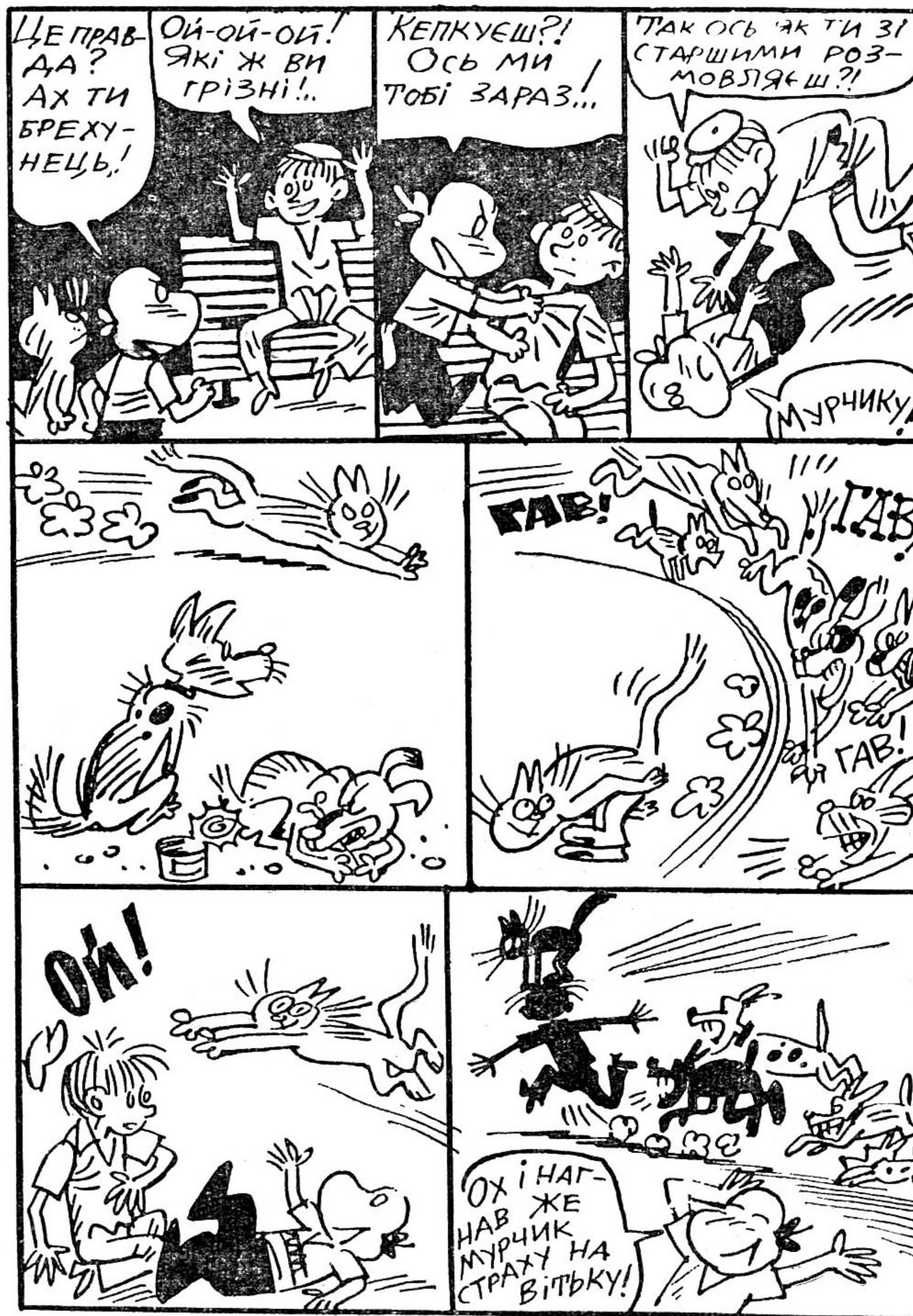
І тут Віслюк характер показав:
— Не п'ять, чотири! — закричав.

Звичайно, чемні хлопчики й дівчатка
і маму слухають і татка,
А от малі уперті Віслюки —
Все роблять навпаки.

Микола ЯРОВИЙ.

ПРИХОДИ ПЕРЕНЯТИ

БАБУСЯ ВИХІДНА

У нас дома раніше за всіх прокидається бабуся. Я ще сплю, тато спить, мама спить, сестра Наташа спить, а бабуся вже на кухні поряється, сніданок нам готує. І так щодня.

Ось я і вирішив: хай у неділю наша бабуся буде вихідна. Я замість неї прокинусь раніше за всіх, сніданок приготую.

Щоб не проспати, я попросив сестру Наташу розбудити мене о шостій годині ранку. Наташа, щоб мене розбудити, попросила тата розбудити її о пів на шосту. Тато сказав мамі розбудити його о п'ятій; мама попросила бабусю розбудити її о пів на п'яту. А бабуся...

Бабусі нікого було просити. Довелося їй і цього разу прокинутися раніше за всіх.

М. БОГУСЛАВСЬКИЙ.

Наша вулиця уся
Добре знає Петруся,
Ходить чутка неприємна,
Мов дитина ця нечемна.

Ой, чому ж говорить всяк
Про малого хлопця так?
Ой, скажіте, в чому справа,
Що така про нього слава?

Йде, приміром, вранці він,
А назустріч дід Лаврін.
Наш Петрусь пройшов на ганок,
Не сказавши «ДОБРИЙ РАНОК!».

Приблизить: «Обід давай!»,
«Дайте грошей на трамвай!»,
«Розкажи, бабусю, казку!» —
Не промовить він «БУДЬ ЛАСКА».

А коли зустрів Петро
Однокласника в метро,
То сидів, неначе сидень,
Й не сказав йому «ДОБРИДЕНЬ!».

А як сонечко сіда,
З Петрусем все та ж біда:
Ні дорослим, ні малечі
Не говорить: «ДОБРИЙ ВЕЧІР!».

А коли із школи йде,
Не прощається ніде.
А велике б мало значення,
Щоб сказав він «ДО ПОБАЧЕННЯ!».

І тому, що забува
Наш Петрусь оці слова,
Ходить чутка неприємна,
Мов дитина ця НЕЧЕМНА.

Юрій КРУГЛЯК.

ТІТКА ЩІТКА І РУКИ МОЛОДЦІ

Грицько дивується: як багато на світі щіток!
Ця — щоб чистити черевики.
Ота — витрушувати пилюку із штанців.
Третьою можна тільки підмести підлогу, а четвертою — почистити зуби. Та й то ще, певно, не всі...
Грицько замислюється: ну навіщо їх стільки? Була б краще одна, але така, щоб геть усе робила сама.
Прийшов знадвору в брудних черевиках, одразу й кажеш:
— Тітко Щітко, вам робота є!
Ти собі півників із паперу вирізуєш, а вона шурує, вона блиск наводить.
Потім, диви, мати загадає підмести, бо насмітив дуже. А ти знову:
— Тітко Щітко, виручайте!
І за хвилину долі ні порошинки.
Або пішов ранком умиватися, роззявив рота — щітка туди з порошком стриб та ну коло зубів старатись. Тільки наставив голову — й годі морочитись із тим неслухняним чубчиком.
Красота!..
Грицько вже хоче бігти розповісти мамі, як добре він придумав, аж раптом спантеличено кліпає очима: «Стривай, а що коли тітка Щітка помилиться?»
І почистить черевики зубним порошком.
Вимастить зуби ваксою...
Хлопчик уявляє собі це кумедне видовисько й сміється. «Ні, — думає він, — хай уже щіток буде багато, а руки одні — свої. Вони ж у мене молодці: все вміють і нічого не переплутають».

Олександр ЛУК'ЯНЕНКО.

Як Оля Курчат Доглядала

Сказала баба своїй онуці:

— Олю! Я до крамниці піду, цукру куплю. Будемо чай пити. А ти за курчатами дивись. Пильнуй, щоб вони не розбрелися. Може, шуліка прилетить, так ти кричи на нього, розбійника, і руками махай. Зрозуміла?

— Зрозуміла, бабусю! — відповіла Оля. — Кричатиму і руками махатиму.

А бабуся знову наказує:

— Запам'ятай, Олю! Всіх курчаток у нас — дванадцяттеро. Перелічиш і знатимеш, чи всі вони перед твоїми очима. Адже ти умієш лічити?

— Умію, бабусю! До двадцяти! — похвалилася Оля.

Пішла баба Надя до крамниці, а Оля залишилась на господарстві. Ох, і морока ж їй з отими пухнастими непосидами. Кожне тобі бігає, нишпорить, щось шукає, не вгледити за всіма.

Почала Оля своїх курчаток лічити:

— Троє... п'ятеро... он там десяте бігає... А де ж ще двійко?

Насилу знайшла. Одне в бур'ян залізло, а друге — під колодою сховалося.

Трохи згодом почала Оля ще раз курчат лічити. Еге, та ж сама морока з ними. Оце до п'ятого дійде, а шосте уже десь сховалося. Знайде шосте — сьомого нема. «Ціп, ціп, ціп!», — кличе Оля, а курчата наче й не чують.

«Нічого з ними не станеться, — подумала маленька хазяйка. — Шуліка не прилітає, боятися нічого»...

Та й почала гратися.

Серед подвір'я стояла балія з водою. Бабуся поставила, бо збиралася білизну прати. От одне курчатко підійшло до балії, вискочило на деревинку, яка поруч лежала, постояло трохи, а потім — плюх у воду!

А курча — не каченя — плавати не вміє...

Повернулася баба Надя з крамниці і, першим ділом, почала курчат лічити. Одинадцяттеро налічила. А де ж дванадцятте? Глянула баба на балію, сплеснула долонями і почала докоряти Олі.

— Яка ж ти хазяйка?! Не догледіла. Найкраще курча втопилося! Роззява ти, Олю, а не хазяйка!

А онучка не журиться.

— Не хвилюйтеся, бабусю, — каже вона. — Оце вредне курча вдруге у воду вже не полізе.

Мусій ЛЕЛЕКА.

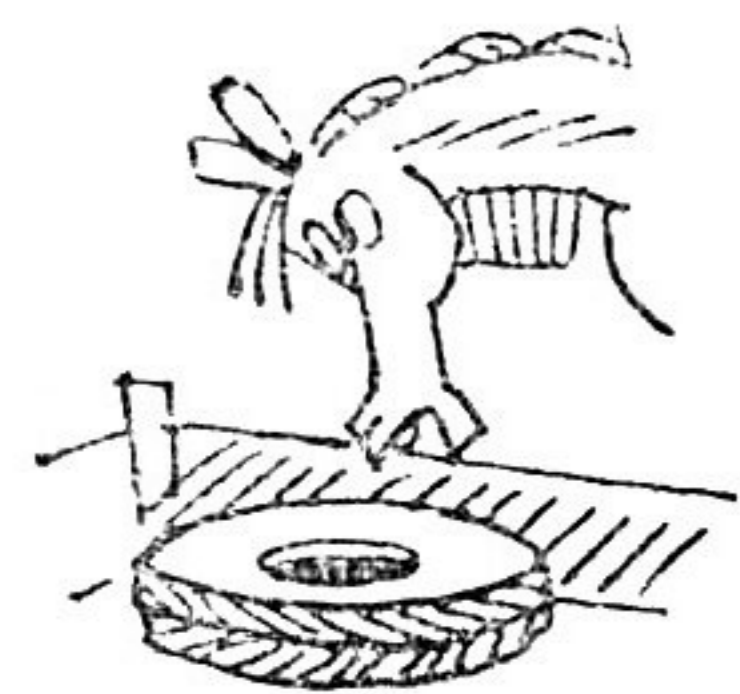
Байдикує Тома вдома.
А чому?
Бо несвідома.
В пустошах та у гульні
Дівчина марнує дні.
Перед люстром чепуриться,
Все начоси напуска,
То, як дзига, завертиться,
То покаже язика.
Попоїсть, і знову спати...
А могла б же,
Як усі,—
Десь у швальні кравцювати,
Працювати на таксі.
Бо дорослим не годиться
В дні робочі байди бить.
Всі повинні ми трудиться,
Всі ми маєм щось робить.
...Буду я й начоси мати,
Виросту — сама зроблю!

Тільки ж буду й працювати,
Бо роботу я люблю.
Я не так,
Як наша Тома,
Бо, по-перше, я свідомо,
А по-друге, не така.
Я ні в школі,
Ані вдома
Не показую нікому
У люстерко язика.

Сергій ВОСКРЕКАСЕНКО.

НЕДОТЕПА

— Чуеш, — мовив конюх Миті, —
Кинь у ясла конюшини.
А Дмитро тієї ж миті
Тарабанить коню... шини.

БЕШКЕТНИКИ

Ось бешкетників вам трійка.
З поведінки у них трійка.
Бо вони учора вранці
В клас ката принесли в ранці.

ЗАЄЦЬ-ХИТРУН

Ну й морока з хитрим зайцем!
Знов проліз до клубу «зайцем».
Та на цей раз пильний цап
Хитруна за лапу — цап!

ЛЕДАЧА ВАРТА

Байбаки на варту стали
І в ту ж мить дрімати стали.
Отака ледача варта
Слова доброго не варта!

ЖУК І КОМАР

Жук пішов у сад за дачу
І розв'язує задачу.
А комар години цілі
Лиш тиняється без цілі.
То з нудьги, без всяких діл,
Полетів з гори у діл.
Повернув затим до льоху,
Розбудив під сажем льоху
У смолі липкій зав'яз,
Зачепивсь крилом за в'яз,
З бузини упав незграба
І радіє, що не з граба...

Він не раз ще пожалкує,
Що отак-от час марнує.

В. ПЛАХОТНИКОВ.

ПРИГОДИ
ПЕРЧЕНЯТИ

Образа

Славкові дуже подобається в школі. І учителька в них хороша: всі букви і геть всі цифри напам'ять знає, красиво малює й співає, ще й про різних звірів цікаво розповідає! І з хлопцями весело на перерві ганяти м'яча або в піжмурки грати... Одне лише погано — на уроках треба сидіти тихо і рівно. А Славко і хвилини не може всидіти спокійно.

От і сьогодні. Учителька раз зауважила, вдруге, втретє... Засоромлений Славко перестав крутитися і... витягнувши пахучу ванільну булочку, одламав шматок і поклав у рот.

У вчительки урвався терпець і, вона записала у Славковому щоденнику: «Їв хліб на уроці». І всьому класові прочитала.

Славко сидів-сидів мовчки, а тоді як заплаче! Гірко так.

— Чого ти? — розгубилася вчителька.

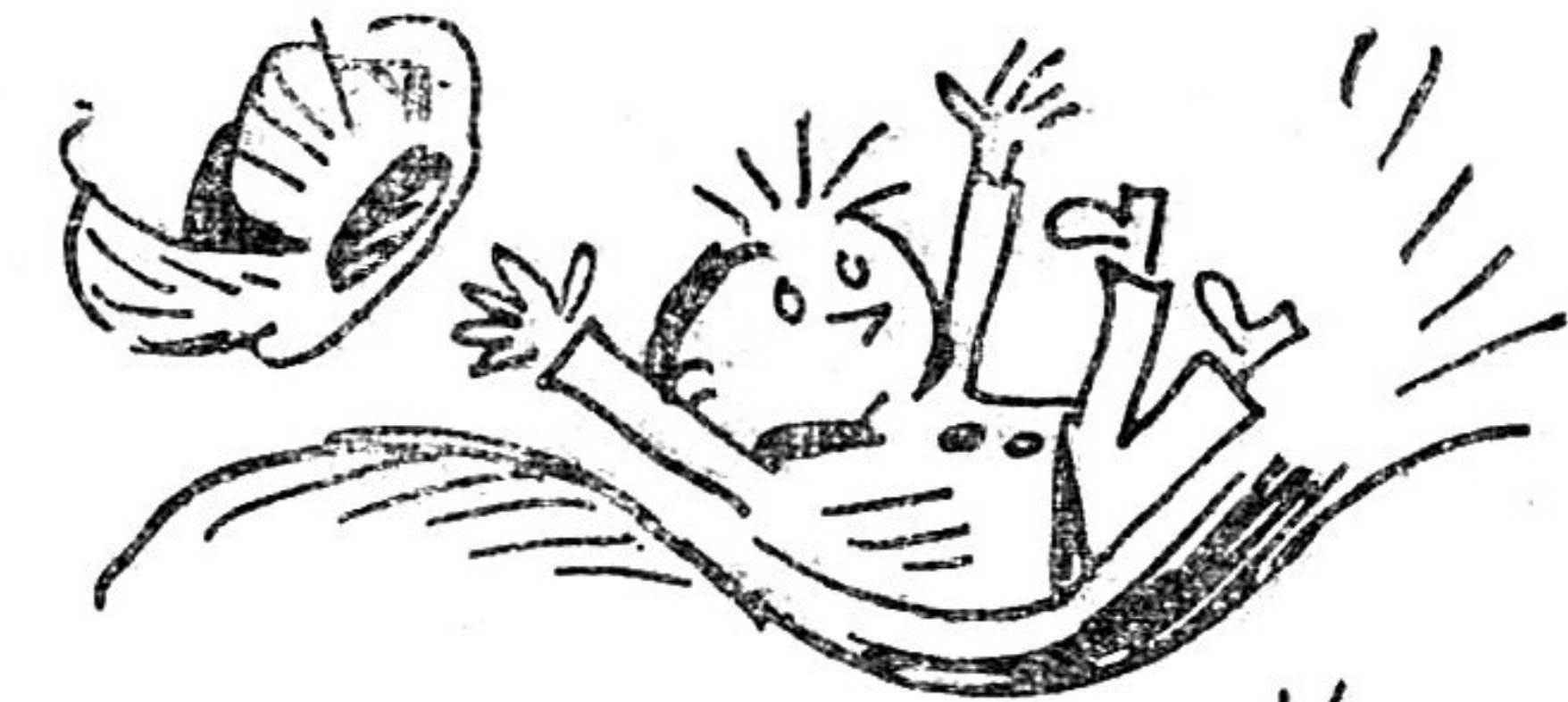
— Бо-о не-неправ-да!

— Як то неправда? — здивувалась учителька. — Весь клас бачив. Діти, Славко їв хліб?

— Їв! — гримнув клас.

— Та-а не хліб же-е, а бу-булку!.. — хлипаючи виправдовувався Славко.

Віктор КАВА.

НЕЧУПАРА

На тім'ї — шапка,
Під носом — капка,
На ліктях — вакса,
На лобі — клякса;
Крізь зуби цвірка,
На штанях — дірка,
Піджак у плямах —
Качався в ямах...

Що за примара?! —
Гриць — нечупара!

Валентин ЛАГОДА.

«БОРЩ З КАБАНОМ»

Це так у нашому дворі діти прозвали Стьопку Квашу. Стьопці вже шість років, наступної осені до школи піде, але він ще й досі так перекручує всякі слова і всякі назви, що смішно слухати.

Він, наприклад, не скаже вам «тундра» — він скаже тільки по-своєму — «трунда». Він не скаже вам: «Он полетів вертоліт», а скаже так: «Он полетів вітроліт». На кухню він чомусь каже «кушня». А коли ви питаєте Стьопку:

— А що сьогодні мама на обід варила? — то він не скаже, що мама варила борщ із свининою, а знову перекрутить по-своєму:

— Борщ з кабаном.

Тепер Стьопку й дражнять у дворі:

— Он іде «борщ з кабаном».

Це недобре, коли діти вигадують одне на одного всякі прізвиська, але тут Стьопка сам винен. Він страшенно упертий. І слова він перекручує та переінакшує зовсім не тому, що не знає, як правильно їх вимовляти, а з своєї упертості. Скільки йому не кажуть:

— Стьопо, не говори «трунда». Говори правильно: «тундра», — а він своєї:

— Не «тундра», а «трунда». Я так кажу і так завжди казатиму.

— Та з тебе і в школі сміятимуться, двійки тобі ставитимуть.

— Хай сміються, хай ставлять, а я все одно казатиму, як хочу.

Від Стьопиної упертості вже спокій усі втратили.

От вам ще картинка. Літо. Надворі стоїть душний липневий вечір. Мама кладе Стьопку спати.

— Укрий мене ковдрою, — каже Стьопка, грізно сопучи носом. А коли Стьопка починає грізно сопіти носом, то це вірна прикмета, що зараз почнуться якісь його вибрики.

— А нащо вкриватися, коли в кімнаті й так душно? — питає мама.

— Укрий, бо не засну! — вередує Стьопка.

Щоб було лихо-тихо, мама вкриває Стьопку ковдрою і виходить із спальні, причинивши за собою двері. Та через п'ять хвилин Стьопка вже реве. Та так реве, що аж двері хитаються.

— Чого ти ревеш, чого тобі ще треба? — питає мама.

— Ой, мені д-у-у-шно! Ой, мені д-у-ш-н-о-о! — репетує, аж захлинається Стьопка.

— Так розкрийся, коли тобі душно.

— Ой, не хо-о-очу розкриватися! Укрий мене ще одною ковдрою.

— Так тобі ж і так душно, — каже мама.

— А я хочу, щоб мені було ще душніше.

Отакий цей Стьопка. Кожного дня він неодмінно щось учворить.

Учора ліг спати ніби тихо й мирно, не капризував, не сперечався. Ну, думає мама, сьогодні вечір мине без Стьопчиних вибриків. Спокійно можна буде книжку почитати. Коли тут Стьопка як зареве, як зареве, аж кіт Васька на канапі прокинувся і з переляку хвоста трубою настовбурчив.

Мама мерщій у спальню.

— Чого ревеш?

— Ой я пити хочу! Ой як я пи-и-и-ти хо-о-чу!

Мама внесла Стьопці чашку води, напоїла його та й каже:

— А тепер спи, бо реміняків надаю.

Та не встигла мама сісти за читання, як знову в спальні знялося ревисько.

Мама до Стьопки.

— Скажи мені, ревуняко, чого ти ще хочеш?

— Ой як мені жалко! Ой як м-е-ені жа-а-лко!— реве Стьопка.

— Кого тобі жалко? — питає здивована мама.

— Ме-е-е-н-е ж-а-лко.

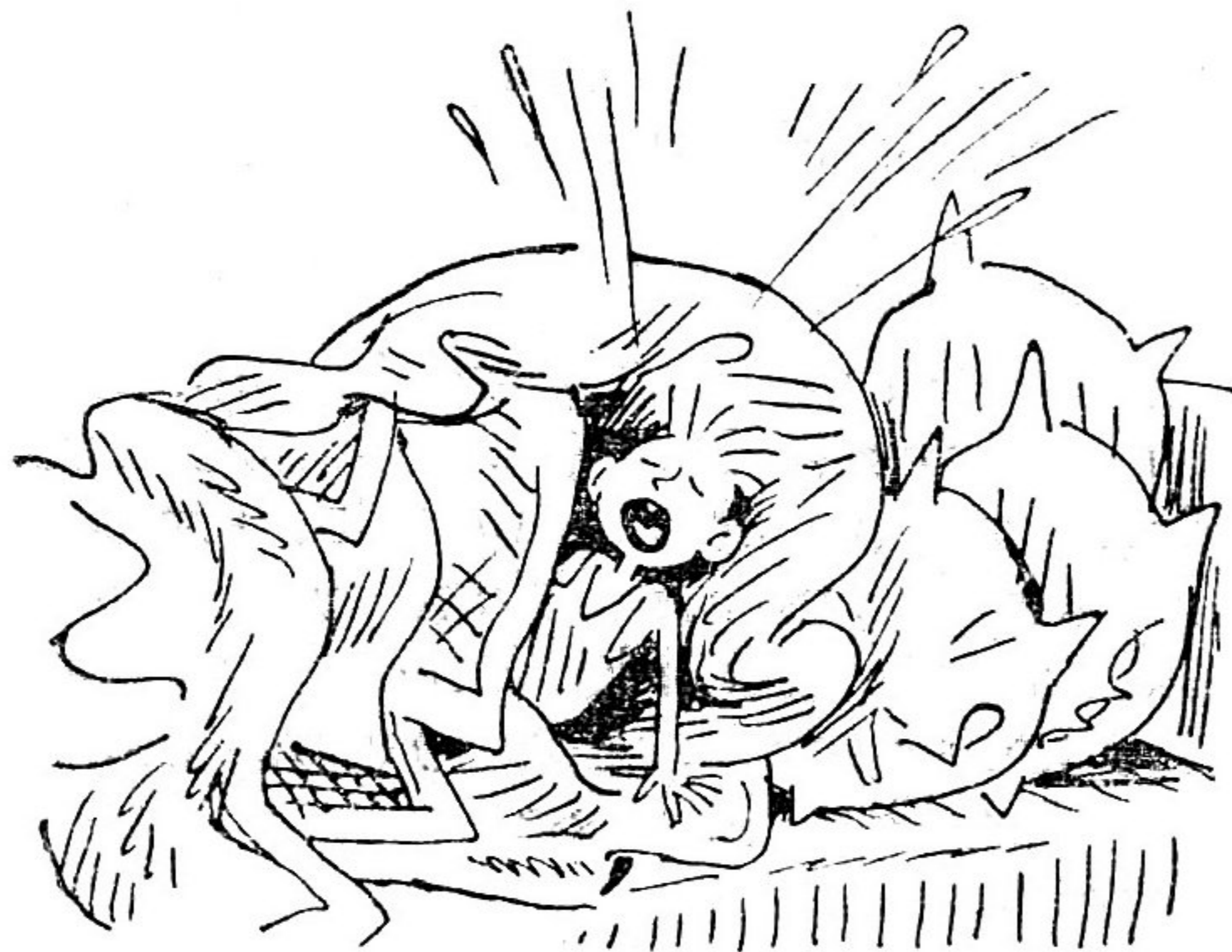
— Чого ж тобі жалко?

— Ой, якби ти знала, як мені п-и-ить хотілося. Ой як м-е-ні п-и-и-ть хотілося!

Отакий Стьопка Кваша.

Напишіть, діти, Перченяті, що робити з цим упертюгою.

Федір МАКІВЧУК.

СЛАВИН КОМПОТ

Мама сина просить всоте:

— Випий, Славонько,
компоту...

Кулачками тре він очі:

— Я компоту пить не хочу!..

Мама ж каже «Пий!» і в рог
Налива йому компот.

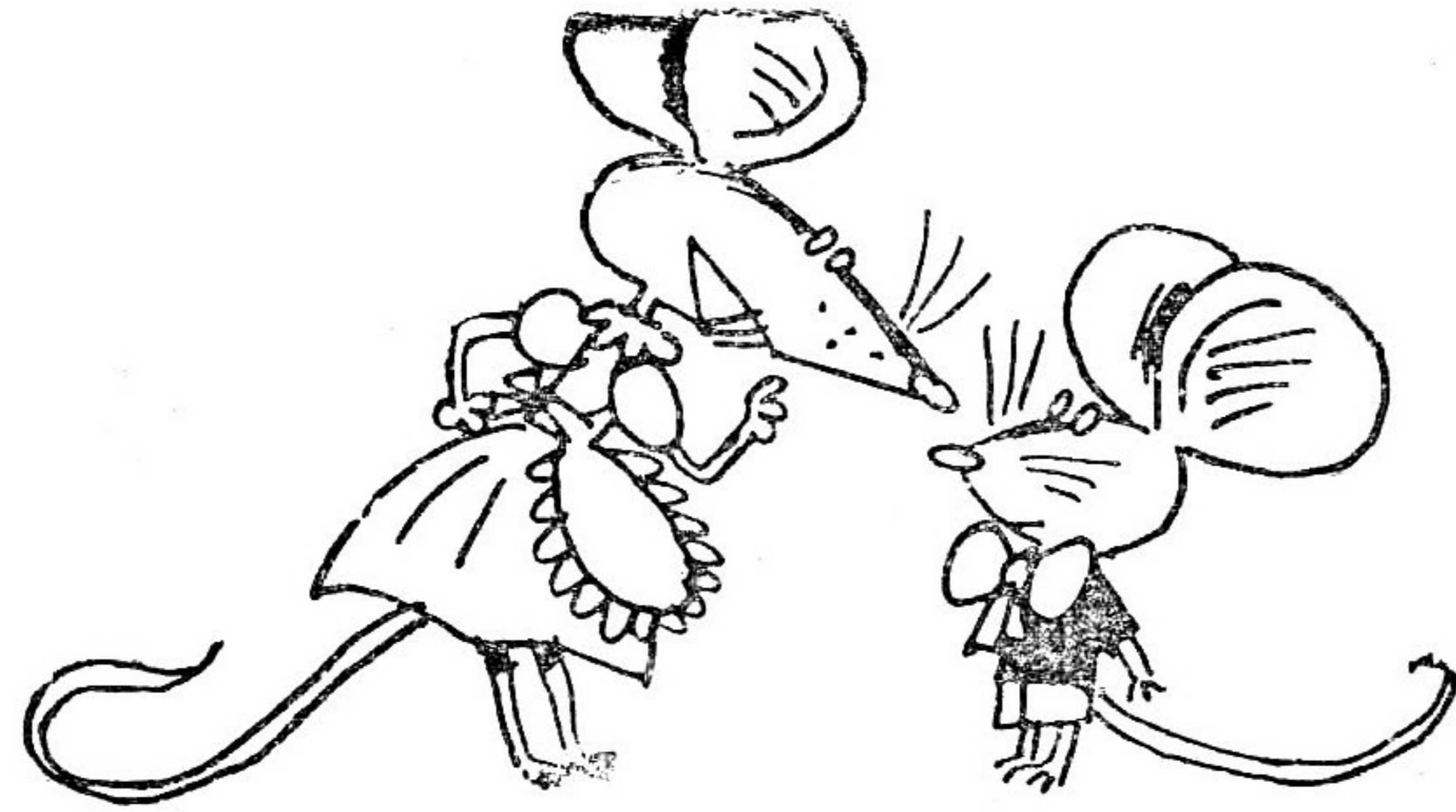
Випив Слава повну склянку
Й знов кричить на всю

горлянку.

Кулачками тре він очі:

— Мамо, ще компоту хочу!..

Юрій КРУГЛЯК.

Я БІЛЬШЕ НЕ БУДУ

Мама Мишка казала своєму малому Мишику:

— Не лізь туди, розіб'єш банку варення!

І чула у відповідь:

— Я більше не буду.

— Не пустуй, розіб'єш тарілку!

— Я більше не буду.

— Не розливай воду!

— Я більше не буду.

— Не лізь лапами у варення!

— Я більше не буду.

— Не лізь до плити, попечешся!

— Я більше не буду.

— Не розливай воду!

— Я більше не буду.

— О, таки розбив тарілку!

— Я більше не буду.

І все починалося з самісінького початку.

— Не висовуйся з нірки, бо кіт схопить!

Тільки хотів маленький Мишик писнути: «Я більше не буду», як страшна сіра котяча лапа вхопила його за комір і потягла...

Яке щастя, що мама Мишка тримала на той час у лапках гарячий утюг. Приклала вона той утюг до котячої лапи. Кіт нявкнув з болю і переляку, випустив малого Мишика і втік. А то дуже сумно могла б закінчитися ця історія.

От що серед мишей трапляється. А як серед дітей? Буває таке чи ні?

Дід ЯВТУХ.

С М І Ш И Н К И

Виправдалась

Запитали у Марічки:
— Чом не чистиш черевички?
А вона надула губи:
— Ви ж казали чистить зуби!

Відповів

Запитали в школі Костика:
— Коли Щ бува без хвостика?
Він подумав і сказав:
— Коли я не дописав!

Люда з дитсадочка

Кажуть Людї, що людей
На Місяці немає.
— Хто ж тоді стільки ночей
Світло там включає?!

Валентин ЛАГОДА.

Одного разу Маринці пояснили вдома:

— Ти вже ходиш у дитячий садок і повинна все робити сама. Не маленька. Зрозуміла?

— Зрозуміла! — відповіла Маринка.

На другий день дівчинка, не чекаючи чиєїсь послуги, почала:

— Бабуню, подайте панчішки і взуйте мене!

— Мамуню, розчешіть мене і вплетіть бантики!

— Дідусю, покладіть мою ляльку в сумочку!

— А тато нехай мене вдягне і заведе в дитячий садок.

— Тепер я все, все сама роблю, — з серйозним виглядом сказала Маринка, — бо я слухняна і хороша. Правда?

І. ЛЕБІДЬКО

ЛИШ РУКАМИ РОЗВЕЛА

Хоч давно вечірня мла
Вже до вікон припливла,
Але вперто не лягає
Спати Лідочка мала.

Спить давно вже дівтора,
І тобі вже спати пора! —
Умовляючи, доводить
Їй бабусенька стара.

Як була така, як ти,
Я не ждала темноти,
І ішла я спати разом
Із курми за видноти.

Але Лідочка мала
Лиш руками розвела:
— Ну, а як же на жердинці
Ти утриматись могла?..

Євген БАНДУРЕНКО.

КЛИЧ БАРМАЛЕЯ!

Мама розповідає вже третю казку. Про Сон-Сонище, який ходить увечері попід хатами і геть усім змазує медом очі: і діткам, і курчаткам, і ягняткам, і поросяткам... Змаже — і вони враз засипають. А Віті не спиться. Він зорить на стелю та на килимок біля ліжка.

— Спи, синочку, спи, — просить мама. — Мені ж рано на роботу...

Вітя заплющує очі. Та Сон-Сонище й не думає підходити до нього мазати медом очі, і вони самі розплющуються.

— Ось покличу Бармалея! — вже сердиться мама.

Вітя хутенько знову заплющує очі. Та невдовзі обережно розплющує оченята. Мама куняє, не може втримати обважнілої голови. Йому стає жаль мами.

І тоді Вітя зважується.

— Мамо, — каже він тремтячим голосом, — клич уже Бармалея, хай настрахає мене... Бо інакше — ну ніяк не засну.

Віктор КАВА.

ДОПОМІГ

- Іванку, агові!
- Агов.
- Тебе я знайшов?
- Знайшов.
- Ти погріб конав?
- Копав.
- У яму упав?
- Упав.
- Давно ти упав?
- Давно.
- Куди ти упав?
- На дно.
- А що там на дні?
- Струмок.
- А що в глибині?
- Пісок.
- Каміння нема?
- Нема.
- А холод пройма?
- Пройма.

- Нагору спішиш?
- Спішу.
- Лежиш чи сидиш?
- Сиджу.
- І нудно сидіть?
- Ага.
- Що в тебе болить?
- Нога.
- Драбину чекав?
- Чекав.
- На поміч гукав?
- Гукав.
- То, кажеш, сидиш?
- Сиджу.
- Посидь... Я гулять біжу!

Грицько БОЙКО.

— Де ти, Володю, вештаєшся цілий день?
 — Був біля клубу.
 — Що ж ти там бачив?
 — Бачив, як ставлять в землю антену і всі кричать: «Став на попа! Став на попа!» А я кругом дивився, а попа ніде не бачив.

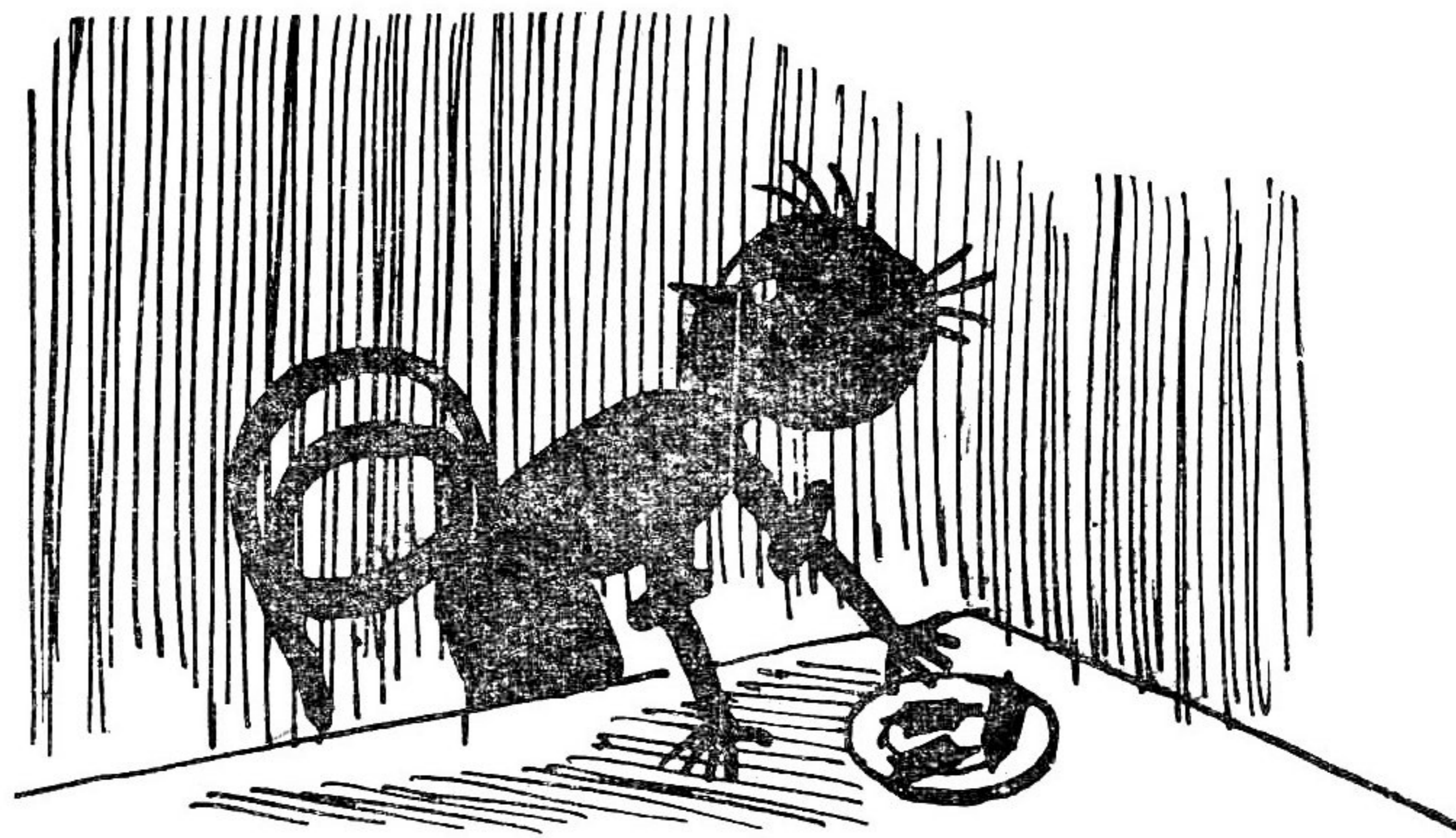
Є. БЕВЗЮК.

В ЗООПАРКУ

Підійшла смугаста зебра
 Й дивиться на Гнатка.
 Він на неї пальцем тиче
 І питає татка:

— Чому зебра одежину
 У смужку наділа,
 Чи вона, як ти, татусю,
 В морфлоті служила?..

Анатолій ЖИТНИК.

НЕ БАЧИВ

Мама Петі докоряла
 І на нього злилась:
 — Три цукерки я поклала,
 А одна лишилась!..
 Відповів матусі Петя:
 — Не кричіть даремно —
 Я не бачив, що там третя —
 В хаті було темно.

Василь КОХАН.

МАМА РАДІТИМЕ

Ніщо не віщувало біди. Юрко перший у садочку склеїв паперового кошика і почав його розмальовувати. Сьогодні ж свято 8 Березня! Мама прийде забирати Юрка — і одержить від нього подарунок. Він уже домальовував останню квітку, коли непосида Наталка перекинула склянку з водою. І просто на Юрків кошик!.. На якусь мить він зовсім розгубився. А вода вже заливала квіточки, перетворюючи їх на жахливу брудну пляму.

Отямившись, Юрко схопив кошика і хотів тріснути Наталку по голові. Та вихователька стримала:

— Як тобі не соромно? Дівчинку... в свято!

На Юркові очі навернулися сльози. За годину придуть батьки, усі зроблять їм подарунки, а він чим порадує маму?

Принесли підвечірок. Юрко неохоче присунув манну кашу, яку не дуже-то любляв... І раптом почав швидко уминати свою порцію.

— Дайте іще! — попросив він виховательку.

А коли впорався з другою тарілкою, штовхнув у бік сусіда:

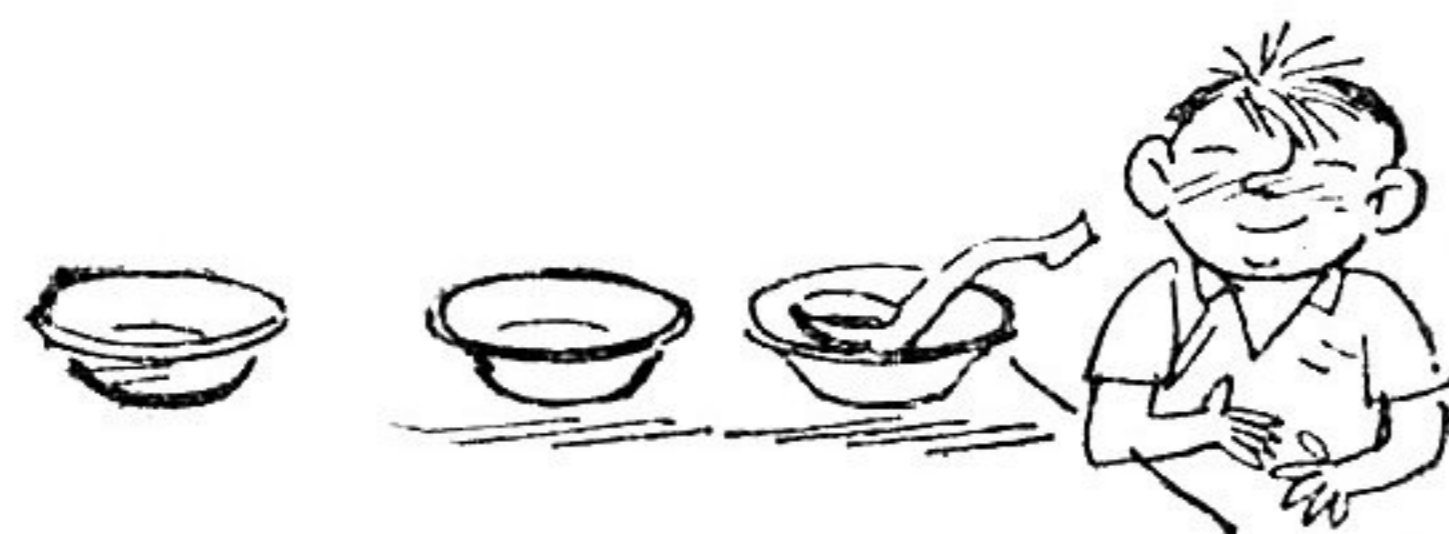
— Хочеш, я за тебе доїм?

Юркова мати була дуже здивована, коли побачила роздутий, мов м'яч, синів живіт.

А Юрко, щасливо посміхаючись, сказав:

— Я з'їв для тебе три тарілки каші! Ти рада моєму подарункові?

Л. ШИЯН.

- А в мене нові черевички!
- А в мене жива ящірка!
- А в мене нове платтячко!
- А в мене жива ящірка!
- А в мене нові панчішки! Поглянь, які гарні.
- А в мене жива ящірка.
- А в мене нові стрічки. Червоні!
- А в мене ящірка...
- А я сама заплела нові стрічки в коси!
- А я сам зловив ящівку!
- А в мене ще й нове намисто!
- А... а в мене... ящі... ящівка...
- Поглянь, яке блискуче намисто. А ззаду ще й защівочка! Ось поторкай! Еге ж — ловка?
- А в мене... ящівка... бу... була-а-а...
- Ну чого ти рюмсаєш? Ото плаксій, а ще й хлопець! Куди ж вона поділася, твоя ящівка?
- До... до тебе за комір ускочила... коли я... коли я защівочку торкав...
- Ма-а-а-а-а-м-о-о-о-о!..

Лариса ПИСЬМЕННА.

ПРИГОДИ ПЕРЧЕНЯТИ

ШКІДЛИВА КИЦЯ

— Хто ж це шибку в нас
розбив? —
Запитали в Гриця.
Він пом'явся і сказав:
— Це зробила киця.

Бо вона куди не йде,
Узяла за моду,
Після себе кожен раз
Залишати шкоду.

Ф. НИКИФОРЧУК.

АПЕЛЬСИН І СОНЦЕ

На лужку біля моря хтось кинув зернятко Апельсина.

Зернятку сподобалося на новому місці. Тут було тепло, вогко. І з зернятка стало рости маленьке деревце. А потім на деревці з'явився Апельсин.

І ось що з цього вийшло.

Навколо зеленіла лише маленька ввічлива травичка, яка вклонялася навіть слабенькому вітерцеві, та якісь незграбні кущики. А Апельсин був гарний, круглий, великий.

«Я зовсім як Сонце, — вирішив Апельсин, — ну, чисто як Сонце. З усього видно — ми брати. Недарма Сонце так яскраво світить мені!»

І Апельсин уже не вітався з травичкою та кущиками. А тільки від ранку до вечора нахвалявся, що він наче Сонце, навіть кращий за нього:

— Це Сонце таке настирливе, пече й пече. Доведеться сховатися між листям!..

Якось восени на лужку з'явилась Людина.

— Дивись-но, Апельсин виріс! — здивувалась вона, зірвала Апельсин й кинула в кошик. Там уже лежало чимало інших Апельсинів.

І тепер ніхто не міг пізнати нашого знайомого. Навколо було стільки плодів — і більших, і кращих за нього.

...І Дівчинка, що надкусила його потім, одразу кинула геть, бо цей Апельсин був страшенно кислий.

Юрій ЯРМИШ.

ЛИС-РИБАЛКА

Лис від ранку на ріці,
 Їсть очима поплавці.
 Тільки саджавка пуста —
 Ні луски, ані хвоста!

Хитрий Лис міркує так:
 «На безриб'ї добре й рак.
 Уловлю десяток раків
 І поснідаю усмак».

— Ключите, раки, на гачки,—
 Дуже добрі черв'ячки!..
 А вони йому з ріки:
 — Не такі ми диваки!

Ол. ПАРХОМЕНКО.

ПРИЧИНА

Михайлик встав уранці, одягнувся і мерщій заковзани.

— А чого це ти не вмиваєшся? — запитав татусь.

— Хіба ви забули, що у нас канікули почалися?
 — відповів Михайлик.

ВІДГАДАВ

— Хто удень спить, а вночі дивиться, — загадала вчителька загадку.

Івасик, який сидів на першій парті, зразу підняв руку.

— Ану скажи.

— Мій дідусь, — голосно сказав Івась. — Він удень спить, а вночі сторожує колгоспний сад.

Аркадій МУЗИЧУК.

Казочка

Двоє котиків здобули собі хитромудро клинчик сиру. Потягли з ним далі й почали міркувати, як його краще поділити, щоб не було кривди ні тому, ні тому, — щоб якраз по правді рівненько розділити.

Один котик і каже:

— Поділім отак упоперек.

А другий каже:

— Ні, розділимо краще вздовж.

Отак і сперечаються. Коли це біжить лисичка; побачила котиків, побачила сир, спинилася й питає:

— А що тут у вас таке? Про що клопочетесь?

— Так і так, — говорять котики, — ось не знаємо, як нам краще поділити клинчик сиру.

— Е, — каже лисичка, — це можна дуже добре зробити! Ось дайте я вас поділю!

Котики й дали їй, щоб розділила. Лисичка переломила сир на двоє, далі й каже:

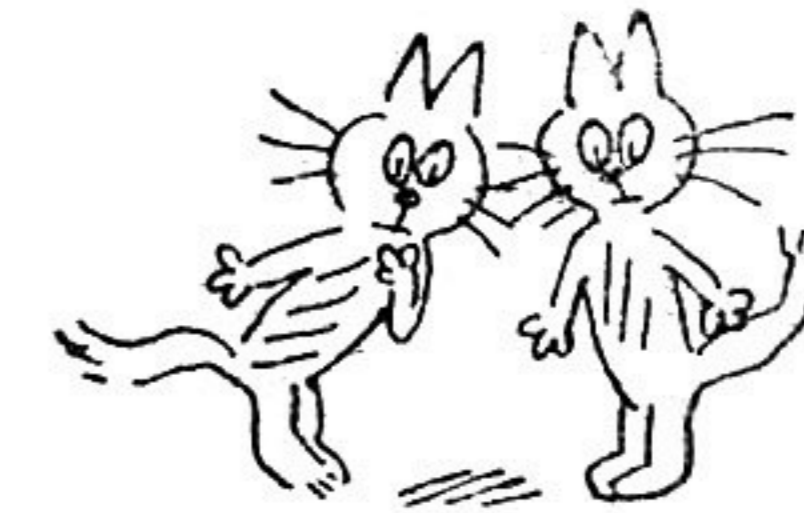
— Ні, оцей шматочок — більший, треба порівняти! — Та й над'їла одного шматочка. — А тепер,

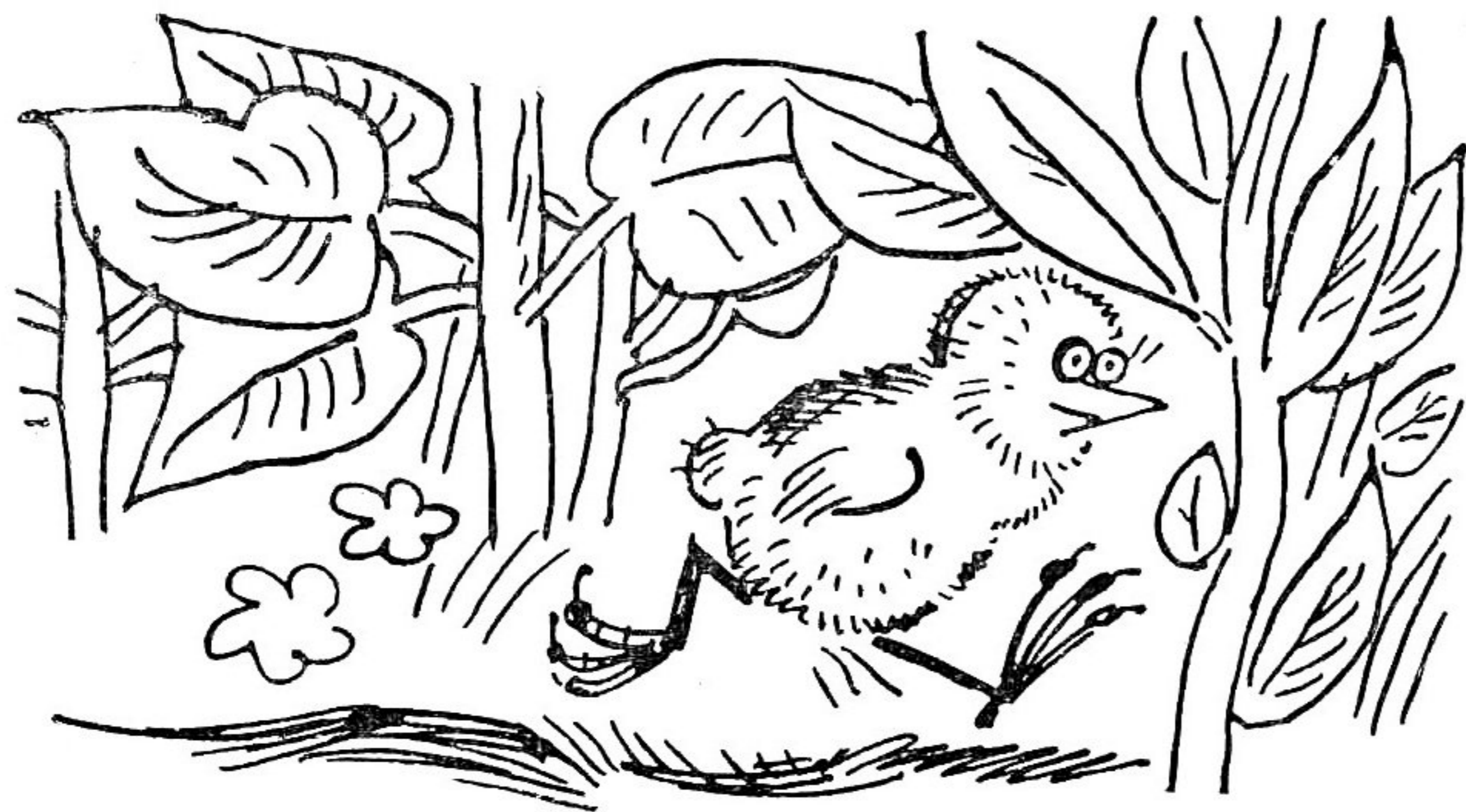
— каже, — оцей більший, треба його трохи підрівняти, щоб по правді було! — не можна, щоб котрому з вас кривда була! — І знов над'їла. Та так «рівняла», рівняла, — то того шматочка над'їсть, то того, — поки стало дві зовсім маленькі грудочки.

— Ну, — каже лисичка, — оце маєте тепер уже зовсім однаковісінькі шматочки, — хоч і на вагу покладіть!

— Ну, добре, — кажуть котики, — але ж ти багато нашого сиру з'їла!.. За віщо ж ти стільки нашого добра взяла?

— Як за віщо?! — здивувалася лисичка, — а я ж вас за те поділила!

КАЗКА ПРО ДЕВ'ЯТЕРО КУРЧАТ

Було колись дев'ятеро курчат. Вісім називалися різно, дев'яте звалось Ціпа. Коли курка знаходила зерно, то вісім курчат раділи, а дев'яте сумувало: «Жаль, — думало воно, — що нас дев'ятеро, коли б я було одно, то зерно було б моє».

Раз пообіцяла курка курчатам, що принесе їм колосок, як знайде в стерні за тином. Вона перелетіла за тин; курчата ждали на дворі. Восьмеро тішились, що будуть колоском ділитись, а Ціпа отак собі думала: «Перестріну маму і цілий колосок від неї виманю собі».

Пішла потай, та далеко не зайшла. В городі була ямочка; Ціпа, поспішаючи, впала в неї і не могла вилізти. Плакала, стогнала, але ніхто не чув її плачу.

Тим часом курка вернулася іншою дорогою, полічила курчат, побачила, що одного бракує, і спиталася: «Де поділася наша Ціпа?» Але ніхто не знав.

Розбіглися курчата по дворі шукати, а одно зайшло на город і тут почуло: щось пищить жалібненько. Курча побігло на голос, знайшло сестричку в ямці та й гука:

— Почекай, кину тобі вниз прутика, то й вискочиш!

Ціпа стала на прутик, та з ямки вилізти не могла. Курча назбирало сухого листу, галузок, піску та камінчиків, але ямочка була глибока, і Ціпа все плакала:

— Згину я, бідна, згину! Шкода, що тут нема всіх інших!

Тоді побігло курча по інших, і всі вони почали зносити до ямки трісочки, стебла, траву, грудки, все, що знаходили в городі. Ямка хутко вирівнювалася, і Ціпа вилазила все вище та вище. Далі— гоп! — вискочила з ямки й зраділа:

— Добре, що нас дев'ятеро. Коли б я була сама, була б загинула.

Українська народна казка

Жив чоловік на прізвище Нехайло. Дістав він у спадщину виноградник. Весною пішов Нехайло на виноградник подивитися, що там робити треба.

Подивився та й каже:

— Завтра візьму сапу і всю траву виполю. — І пішов додому.

А на виноградникові, у траві було кодро маленьких лисенят. Як почули це, перелякалися. Прийшла стара лисиця, а лисенята до неї:

— Мамо, — кажуть, — приходив якийсь дядько і казав, що завтра прийде і всю траву виполе. Тікаймо!

Лисиця-мати каже:

— Сидіть спокійно. Це господар цього виноградника. Я його знаю. Він не скоро прийде.

Минуло чимало часу. Приходить Нехайло на виноградник з сапою. Дивиться — бур'ян по пояс. Почухав потилицю.

— Ех, — каже, — тут сапою нічого не зробиш. Піду додому, візьму косу.

Та й пішов.

Лисенята почули — та до матері:

— Мамо! — Кричать. — Тікаймо! Знову приходив той чоловік. Пішов додому по косу. Поріже нас.

— Грайтеся і нічого не бійтеся, — відповіла лисиця.

Минуло ще місяців зо три. Приходить Нехайло вже з кошою. Спробував косити, коса не бере. Подумав Нехайло та й каже:

— Спалю бур'ян. Піду візьму сірники.

— Тепер тікаймо, — сказала стара лисиця, — це він зробить!

Повна піч паляниць, посередині книш.

(Місяць, зорі).

Червоний Макар по полю скакав, а в борщ плигнув.

(Перець).

Стоїть півень на току в червоному ковпаку.

(Мак).

Голова дженджуриста сорочок наділа триста, а нога — одна.

(Капуста).

Прийшла кума із довгим віником на бесіду із нашим півником, схопила півня на обід та й замела мітлою слід.

(Лісиця).

Чотири чотирки, дві розтопирки, два вуха, два слуха, третій вертун і сам крутун.

(Баран).

Біжить чимчик по долинці у сіренькій козушинці.

(Яйчик).

Червоний колір, а винний смак, кам'яне серце, чому то так?

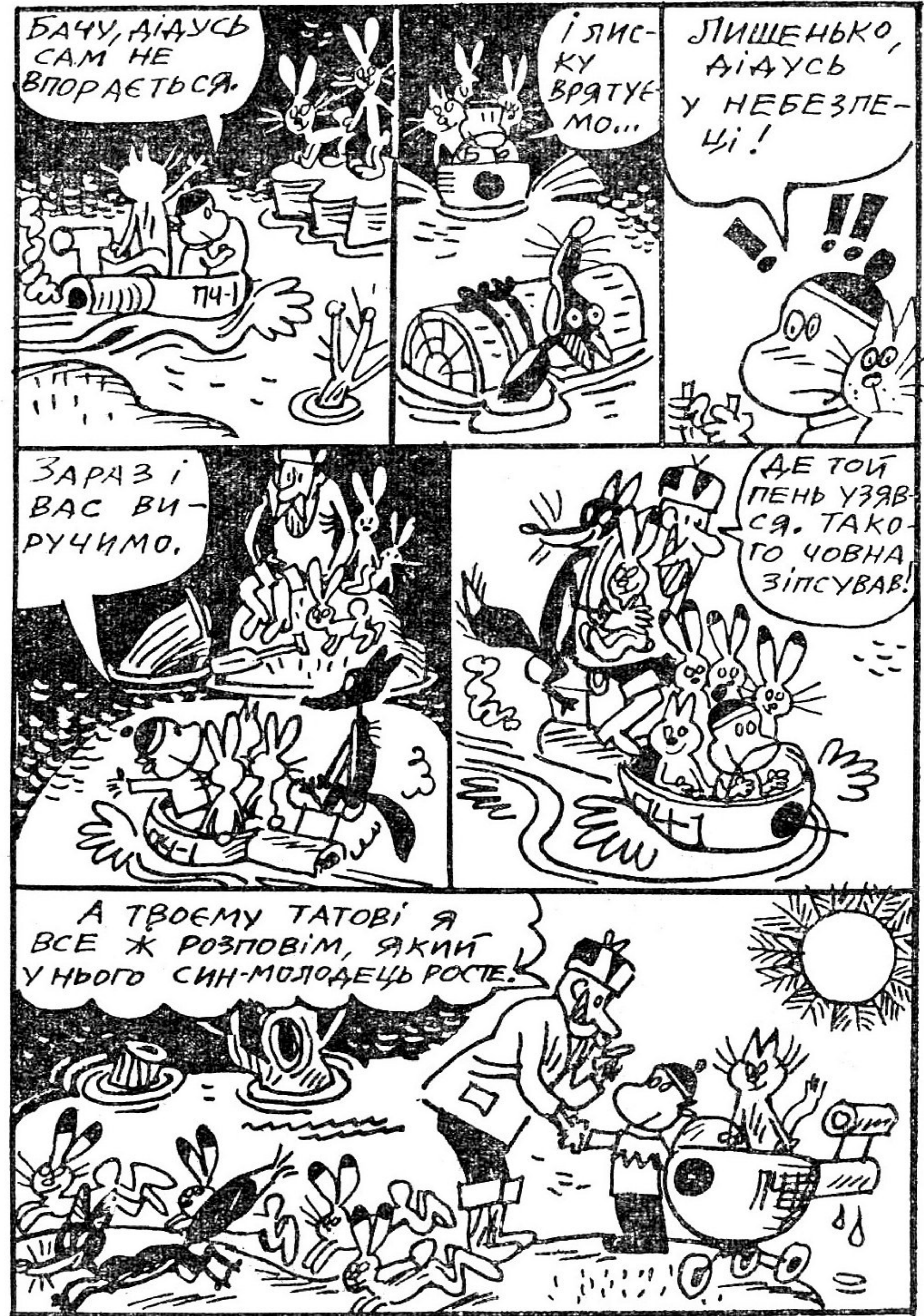
(Вишня).

Біжать коні булані, на їх вузда порвані; ми хотіли перейнять, — вони сіна не їдять.

(Хмарі).

ПРИГОДИ ПЕРЦЕНЯТИ

1
У білій свитці
І в білій намітці —
Баба стояла,
На мир позирала;
Як змотала з сонця
Ясні волоконця,
То десь і пропала —
І сліду не стало!
Бігти б туди,
Не знати куди!
(Снігова баба.)

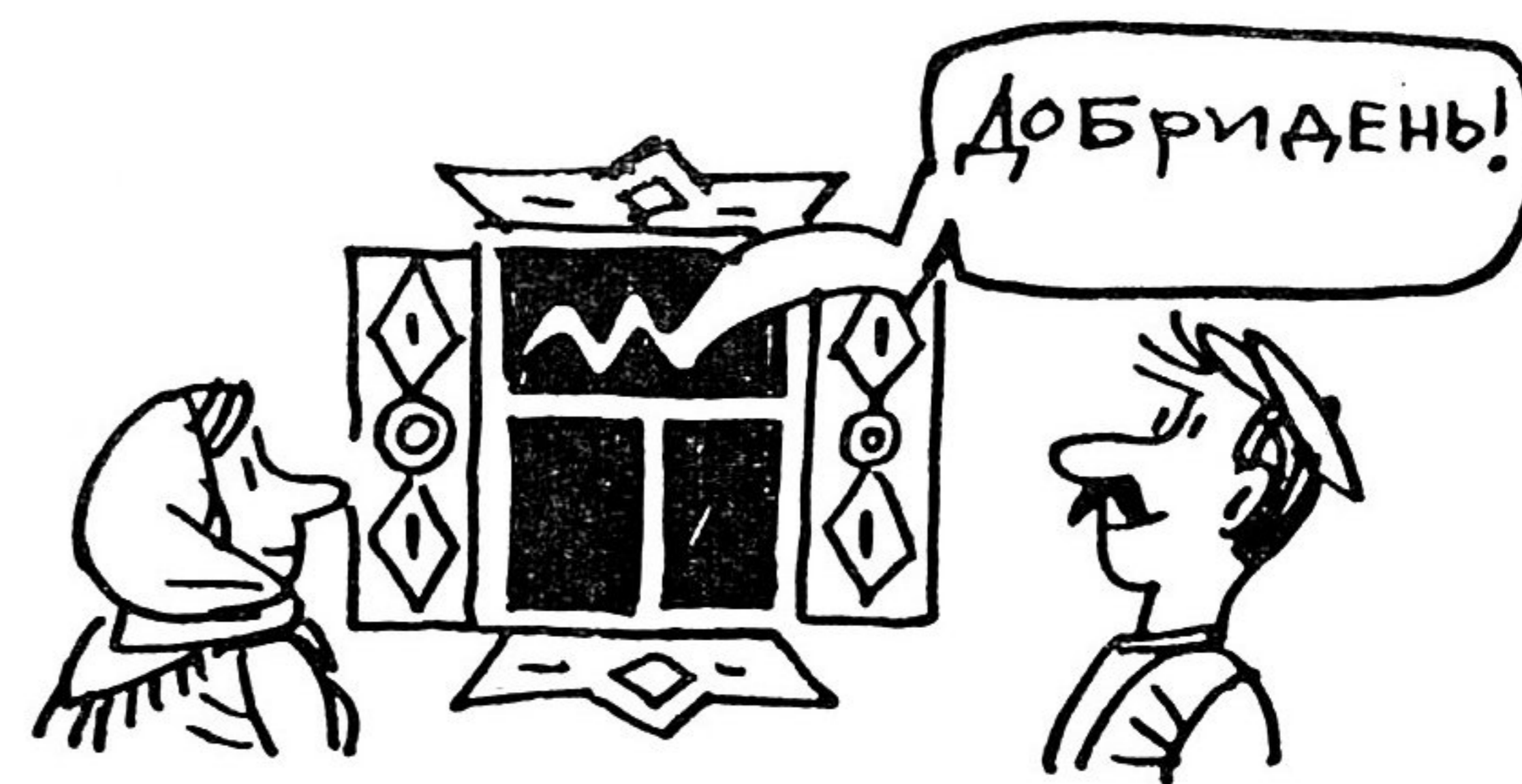
2
Як я літаю,
То спокою не маю,—
Ви за мною бігаєте;
А як моє чадо
До вас лізти радо,—
Ви об землю кидаєте.
Отак бува в літі.
Де ж та правда в світі.
(Метелик і гусінь).

3
Ішли чоловік і жінка вулицею, підходили до своєї домівки; побачила їх у вікно дитина й гукнула: «Добрідень вам, татусю й матусю!» Одначе то не був їх син.

А хто ж то був?

(То була дочка.)

4
На вогні мокне, у воді — сохне.

(Віск.)

СПОТИКАНКА

Вередували вереднички, що не зварили вареничків; не вередуйте, вередниченки, — ось поваряться варениченки.

1

Пророкував пророк про пророчі речі; трохи недопророкував, а трохи перепророкував.

2

Прийшов Прокіп — кипить окріп, пішов Прокіп — кипить окріп; як при Прокопі кипів окріп, так і без Прокопа кипить окріп.

3

Прилетіли горобці, говорили про крупці; не про крупці, не про покрупницю, а про крупник, та про покруп'ячко.

ЗМІСТ

К. Домаров. Як я навчився слухати	3
І. Лебідько. Про чемність	5
Дід Явтух. «Мій» і «не мій»	6
К. Оверченко. Поросятко	8
Валентин Бичко. А у діда Василя	9
Микола Яровий. Як уперте ося арифметику вивчало .	10
Пригоди Перченяти	12
М. Богуславський. Бабуся вихідна	14
Юрій Кругляк. Нечемний Петрусь	15
Олександр Лук'яненко. Тітка щітка і руки молодці .	17
Мусій Лелека. Як Оля курчат доглядала	18
Сергій Воскресенко. А я буду не така...	20
В. Плахотников. Недотепа. Бешкетники. Заець-хитрун. Ледача варта Жук і комар	22—23
Пригоди Перченяти	24
Віктор Кава. Образа	26
Валентин Лагода. Нечупара	27
Федір Маківчук. «Борщ з кабаном»	28
Юрій Кругляк. Славин компот	31
Дід Явтух. Я більше не буду	32

СМІШИНКИ

Валентин Лагода. Виправдалась. Відповів. Люда з дитсадочка	34
І. Лебідько. Кмітлива Маринка	35
Євген Бандуренко. Лиш руками розвела	36
Віктор Кава. Клич Бармалея!	37
Грицько Бойко. Допоміг	38
Є. Бевзюк. На попа!	40
Анатолій Житник. В зоопарку	40
Василь Кохан. Не бачив	41
Л. Шиян. Мама радітиме	42
Лариса Письменна. А в мене!..	43
Пригоди Перченяти	44
Ф. Никифорчук. Шкідлива киця	46
Юрій Ярмиш. Апельсин і Сонце	47
Ол. Пархоменко. Лис-рибалка	48
Аркадій Музичук. Причина. Відгадав	49

Лисичка в суддях	50
Казка про дев'ятеро курчат	52
Нехайло	54
Українські народні загадки	56
Пригоди Перченяти	58
Загадки	60
Слотиканка	62
Скоромовки	62

ПЕРЧЕНОК

(На українском языке).

Редактор М. Білкун.

БФ 11389. Зам. 05996. Здано до набору 22. X. 1970 р. Підписано до друку 23. XI. 1970 р. Тираж 149.100. Формат паперу 70×108_{1/32}. 1 папер. арк. 2 друк. арк. Обл.-вид. арк. 2,28. Ціна 10 коп.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна»,
Київ, Брест-Литовський проспект, 94.